

Klasa: ZGH-01-16-592

Ur.broj: 01-01-02-16-02

Zagreb, 24.08.2016.

Na temelju članka 14. Izjave o osnivanju trgovačkog društva Zagrebački holding d.o.o. (potpuni tekst od 28.05.2015.) Uprava Društva na 461. sjednici održanoj 24.08.2016. donijela je

ODLUKU

1. Donose se Smjernice za provođenje zelene javne nabave u Zagrebačkom holdingu d.o.o.
2. Zadujuju se podružnice Zagrebačkog holdinga d.o.o. i Služba za nabavu za provođenje ove odluke.
3. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

PREDSJEDNICA UPRAVE

Ana Stojić Deban

ZAGREBAČKI HOLDING

d.o.o.

ZAGREB, Ulica grada Vukovara 41

Dostaviti:

1. Voditeljima Podružnica
2. Služba za nabavu
3. Pismohrana

100

100

100

**SMJERNICE ZA PROVOĐENJE ZELENE JAVNE NABAVE U ZAGREBAČKOM
HOLDINGU d.o.o.**

kolovoz 2016. godine

SADRŽAJ:

1) UVODNO OBRAZLOŽENJE

2) PREDMET NABAVE I OPIS PREDMETA NABAVE

2.1. Opis predmeta nabave

2.2. Mjerila propisana Nacionalnim akcijskim planom

2.3. Predmeti nabave ZGH prema osnovnim mjerilima i sveobuhvatnim mjerilima zelene javne nabave

3) TROŠKOVI ZELENE JAVNE NABAVE

4) KRITERIJI ZA ODABIR PONUDE

5) OKVIR I NAČIN PRIMJENE ZELENE JAVNE NABAVE

6) ISKUSTVA SA ZELENOM NABAVOM U PROVEDENIM POSTUPCIMA JAVNE NABAVE U ZAGREBAČKOM HOLDINGU d.o.o.

7) MONITORING OSTVARENJA CILJEVA

8) DODATAK - EKO OZNAKE I RAZREDI ENERGETSKE EFIKASNOSTI

9) POPIS KORIŠTENIH MATERIJALA

1) UVODNO OBRAZLOŽENJE

Zelena javna nabava se sve više ističe u međunarodnim i europskim strateškim dokumentima kao instrument koji može doprinijeti ozelenjivanju tržišta i potaknuti razvoj eko- inovacija u svrhu razvoja zelenih proizvoda i usluga.

Okvir za donošenje ovih Smjernica je *Zakon o javnoj nabavi* (NN 90/11, 83/13, 143/13, 13/14 - Odluka USRH) i *Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015-2017. s pogledom do 2020. godine*¹ (nastavno: NAP), koji je donijela Vlada RH 2015. godine.

Svrha Nacionalnog akcijskog plana za zelenu nabavu je kroz sustav javne nabave u Republici Hrvatskoj potaknuti nabavu proizvoda i usluga koje imaju manji okolišni otisak u odnosu na istovrsne proizvode i usluge.

Zelena javna nabava (*Green Public Procurement - GPP*) je proces u kojemu subjekti iz javnog sektora nabavljaju robu i usluge sa smanjenim negativnim utjecajem na okoliš tijekom njihovog životnog ciklusa, u odnosu na robe i usluge koje bi inače kupovali.

S obzirom na svrhu *Nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015-2017. s pogledom do 2020. godine*, Uprava Zagrebačkog holdinga d.o.o. (nastavno: ZGH) donosi Smjernice za provođenje zelene javne nabave (nastavno: Smjernice) u javnoj nabavi ZGH. Uloga Smjernica je prvenstveno definirati smjer i ciljeve Zelene javne nabave (nastavno: ZeJN) s naglaskom na nastavak provođenja iste.

ZGH i Grad Zagreb kao Središnje tijelo za javnu nabavu imaju potpisan Sporazum o reguliranju međusobnih prava i obveza u postupcima javne nabave te uspješnost provođenja ZeJN-a ovisi o poduzetim aktivnostima kako Službe za nabavu ZGH, tako i Ureda za javnu nabavu Grada Zagreba, odnosno Središnjeg tijela za javnu nabavu.

Koncept zelene javne nabave temeljen je na uspostavljanju jasnih, provjerljivih, opravdanih i ambicioznih okolišnih mjerila za proizvode i usluge koji se temelje na ukupnom životnom vijeku.

Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu fokusiran je na uvođenje osnovnih zelenih mjerila za prioritetne skupine proizvoda i usluga (nastavno: nabavne kategorije) u Republici Hrvatskoj:

1. papir za ispis i kopiranje
2. motorna vozila
3. električna energija
4. usluge čišćenja
5. telekomunikacijske usluge i usluge mobilne telefonije zajedno s uređajima i
6. uredska i informatička oprema (IT oprema).

¹ Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015.do 2017. godine s pogledom do 2020.godine dostupan je na stanici Ministarstva zaštita okoliša i prirode

<http://www.mzoip.hr/hr/ministarstvo/vijesti/vlada-usvojila-prvi-nacionalni-akcijski-plan-za-zelenu-javnu-nabavu.html>

Mjerila u Nacionalnom akcijskom planu su preuzeta i modificirana iz liste mjerila ZeJN Europske komisije http://ec.europa.eu/enviroment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

Navedene nabavne kategorije izabrane su vodeći se pozitivnim iskustvom država članica Europske unije, na temelju udjela ovih kategorija u ukupnoj javnoj nabavi Republike Hrvatske, po značajnom potencijalu za smanjenje okolišnog otiska i mogućnosti mjerenja pozitivnog učinka.

Prema analizi koja se navodi u Nacionalnom akcijskom planu za zelenu javnu nabavu, u trogodišnjem razdoblju (2016-2019. godine) predlaže se uključiti mjere zelene javne nabave za skupine proizvoda: uredski namještaj, prehrambeni proizvodi i zgradarstvo. ✓

Zadaća ovih Smjernica je osigurati alat pomoću kojeg će se na direktan, ali transparentan i provjerljiv način provesti postupak javnog nadmetanja za pribavljanje potrebnih roba i usluga i odabrati ekonomski najpovoljniju ponudu. ✓

Kvalitetno usmjerenim i svrhovito organiziranim postupkom odabira predmeta nabave ostvaruju se početni, ali presudni preduvjeti uspješnosti cjelokupnog projekta provedbe zelene nabave. ✓

2) PREDMET NABAVE I OPIS PREDMETA NABAVE

2.1. Opis predmeta nabave sadržava ciljeve, opseg usluge, aktivnosti i zadatke koji se moraju izvršiti. U našoj praksi provedbe postupaka javne nabave, više nego često, predmetu nabave pristupa se na način koji upućuje na zanemarivanje važnosti predmeta nabave; definira ga se lakonski, jednom ili dvjema šturim rečenicama. Na taj se način samo upućuje na mogući opis predmeta nabave, a zanemaruje se suštinska poruka koju mora prenijeti opis predmeta nabave.

Sudionici u nadmetanju javne nabave izrađuju ponudu na temelju dokumentacije za nadmetanje koja, osim predmeta nabave, sadržava još uvjete nabave, podloge i priloge, pod zajedničkim nazivom Dokumentacija za nadmetanje.

Prikladan i razumljiv opis predmeta nabave smanjuje rizik od nepotrebnih dodatnih usluga, kašnjenja i dodatnih troškova naručitelja. Opis predmeta nabave treba štititi, u zakonskim okvirima, interes naručitelja.

Opis predmeta nabave je sredstvo za:

- odabir ponuditelja/izvršitelja usluge,
- komunikaciju između naručitelja i ponuditelja,
- praćenje ugovora tijekom realizacije,
- evaluaciju izvršenja ugovora.

Opis predmeta nabave treba sadržavati dovoljno općih informacija o okruženju i okolnostima predviđene robe ili usluge kako bi ponuditeljima omogućio pripremu odgovarajuće ponude.

Detaljan pregled mjerila za nabavne kategorije naveden je u Nacionalnom akcijskom planu.

Mjerila se dijele na osnovna (2015-2017) i sveobuhvatna mjerila (2018-2020).

- **Osnovna mjerila** – primjenjiva za svakog naručitelja u državama članicama i sadrže osnovne okolišne stavke čija bi implementacija donijela pozitivne utjecaje na okoliš. Mjerila su birana i izrađena na način da ne dovode u pitanje značajno povećanje troškova i povećanje administracije.

- **Sveobuhvatna mjerila** - su primjenjiva za sve naručitelje kojima je u interesu kupiti ekološki najbolje i najnaprednije proizvode koji su trenutno dostupni na tržištu. U usporedbi s proizvodima koji imaju iste ili slične funkcije, ova mjerila zahtijevaju određeno povećanje troškova i dodatnu administraciju.

Sveobuhvatna mjerila posebno su naznačena kod predmeta javne nabave kojima ZGH nastoji ostvariti zadane ciljeve iz Nacionalnog akcijskog plana.

2.2. Nacionalnim akcijskim planom propisana su mjerila za sljedeće prioritetne skupine proizvoda i usluga:

I. PAPIR ZA ISPIS I KOPIRANJE

Ova mjerila zelene javne nabave EU temelje se na mjerilima za eko-oznaku EU Ecolabel i raspodijeljeni su na dvije različite podskupine proizvoda:

- Papir od obnovljenih vlakana - reciklirani papir
- Papir od novih vlakana - održivo proizvedeni papir

Ključni dio postupka ZeJN je da je nabavljeni papir ili recikliran ili novo proizveden, na temelju održivih kriterija, kroz proces koji ima nisku energetske potrošnje i male količine ispuštenih emisija stakleničkih plinova. Papir ne smije sadržavati određene tvari i smije biti bijeljen do određenog stupnja.

II. MOTORNA VOZILA

Prema članku 3. Pravilnika o mjerilima koja se koriste u postupcima javne nabave vozila za cestovni prijevoz („Narodne novine“, broj 11/14.), naručitelji su dužni uzimati u obzir energetske učinke i učinke po okoliš tijekom razdoblja eksploatacije vozila, koji uključuju sljedeća osnovna mjerila:

- potrošnju energije izraženu u l/km ili kWh/km
- emisije ugljikovog dioksida (CO₂) izraženu u kg/km
- emisije oksida dušika (NO_x) izražene u g/km
- emisije nemetanskih ugljikovodika (NMHC) izražene u g/km
- emisije čestica (PM) izražene u g/km.

Emisije novih vozila ne smiju biti veće od 130 g/km CO₂ do 2015. godine, odnosno 95 g/km CO₂ do 2020. godine (prosječne emisije vozila u 2008. za EU 15 (nafta i benzin) su iznosile između 150-160 g/km CO₂).

Tablica 1.

EURO 6 standardi za

M1, N1, N2 i N3 vozila

Standard	Datum usvajanja	CO ₂ (g/km)	HC (g/km)	HC+Nox (g/km)	Nox (g/km)	NMHC (g/km)	PM (g/km)	PN (#/km)
DIZELSKO GORIVO								
EURO 6 (M1)	ruj.14	0,50	-	0,17	0,08	-	0,005	6,0*10 ¹¹
EURO 6 (N1), klasa 1 ≤ 1305 kg	ruj.14	0,50	-	0,17	0,08		0,005	6,0*10 ¹¹
EURO 6 (N1), klasa 2 1305-1760 kg	ruj.15	0,63	-	0,195	0,105		0,005	6,0*10 ¹¹
EURO 6 (N1), klasa 3 >1760 kg	ruj.15	0,74	-	0,215	0,125		0,005	6,0*10 ¹¹
EURO 6 (N2)	ruj.15	0,74	-	0,215	0,125		0,005	6,0*10 ¹¹

BENZIN								
EURO 6 (M1)	ruj.14	1,0	0,10	-	0,06	0,068	0,005	6,0*10 ¹¹
EURO 6 (N1), klasa 1 ≤ 1305 kg	ruj.14	1,0	0,10	-	0,06	0,068	0,005	6,0*10 ¹¹
EURO 6 (N1), klasa 2 1305-1760 kg	ruj.15	1,81	0,13	-	0,075	0,09	0,005	6,0*10 ¹¹
EURO 6 (N1), klasa 3 >1760 kg	ruj.15	2,27	0,16	-	0,082	0,108	0,005	6,0*10 ¹¹
EURO 6 (N2)	ruj.15	2,27	0,16	-	0,082	0,108	0,005	6,0*10 ¹¹

Legenda:

CO₂ ugljikov dioksid

PM lebdeće čestice

N2 i N3 teška vozila

HC benzinske pare

PN broj čestica

M2 i M3 autobusi

NO_x oksidi dušika

M1 putnički automobili

NMHC nemetanski ugljikovodici

N1 laka gospodarska vozila

Iako je kupovna cijena energetske učinkovitih, „zelenih“ motornih vozila pri postupku Ze-JN-a u prosjeku viša od cijene vozila koja ne zadovoljavaju mjerila zelene javne nabave, u obzir se mora uzeti: analiza životnog vijeka proizvoda, investicijski troškovi, godišnji porez na motorna vozila, energetska potrošnja, troškovi održavanja (gorivo, gume, rezervne dijelove i odgovarajući troškovi rada), troškovi osiguranja, odlaganja itd.

III. ELEKTRIČNA ENERGIJA

Nabava barem 50% električne energije iz obnovljivih izvora i/ili nabava električne energije iz visokoučinkovite kogeneracije² (s tim da ponuđač treba navesti udio električne energije iz obnovljivih izvora kojom misli opskrbiti naručitelja).

U okviru osnovnih mjerila moguće je ostvariti i dodatne bodove ukoliko je:

- udio električne energije iz obnovljivih izvora veći od minimuma specificiranog dokumentacijom, proporcionalno tom udjelu
- udio električne energije iz visokoučinkovite kogeneracije veći od minimuma specificiranog dokumentacijom, proporcionalno tom udjelu
- električna energija iz visokoučinkovite kogeneracije koja koristi obnovljive izvore energije, priznaju se dodatni bodovi i s aspekta udjela električne energije iz obnovljivih izvora i udjela električne energije iz visokoučinkovite kogeneracije.

IV. USLUGE ČIŠĆENJA

Mjerila za „zelene“ usluge čišćenja trebaju sadržavati upute o sredstvima za čišćenje koja trebaju imati ispunjene sljedeće kriterije:

- tvari (sastojci) koje su obilježene kao opasne i štetne u članku 59. Uredbe (EZ) br.

² Kogeneracija (engl. Combined Heat and Power ili CHP) je postupak istovremene proizvodnje električne i korisne toplinske energije u jedinstvenom procesu. Kogeneracija koristi otpadnu toplinu koja nastaje uobičajenom proizvodnjom električne energije u termoelektričkim postrojenjima te se najčešće koristi za grijanje građevina ili čak cijelih naselja, a rjeđe u drugim proizvodnim procesima., <https://hr.wikipedia.org/wiki/Kogeneracija>

1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija (REACH) i osnivanju Europske agencije za kemikalije te o izmjeni Direktive 1999/45/EZ i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 793/93 i Uredbe Komisije (EZ) br. 1488/94 kao i Direktive Vijeća 76/769/EEZ i direktiva Komisije 91/155/EEZ, 93/67/EEZ, 93/105/EZ i 2000/21/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 396, 18. 12. 2006.) (Uredba REACH) (lista tvari dostupna na <http://echa.europa.eu/web/guest/candidate-list-table>)

- svi proizvodi trebaju biti dostavljeni s jasnim uputama o doziranju sredstva

V. TELEKOMUNIKACIJSKE USLUGE I USLUGE MOBILNE TELEFONIJE ZAJEDNO S UREĐAJIMA

Za telekomunikacijske i mobilne usluge s uređajima uzimaju se sljedeća osnovna mjerila:

- punjači za mobilne uređaje trebaju biti energetske učinkoviti (između 0,3 W i 8 W nazivne snage za vrijeme punjenja te imati maksimalni stand-by gubitak od 0,25 W)
- obavezni priručnik za telefonske i mobilne uređaje koji treba sadržavati upute o energetske uštedama pri korištenju mobilnih uređaja
- obavezna kupnja modela telefonskih i mobilnih uređaja koji ne sadržavaju materijale visoko rizične za zdravlje
- pakiranje treba biti od recikliranog materijala
- mobilni i telefonski uređaji trebaju biti lako rastavljivi radi lakše reciklaže
- uključivanje zamjenskih komponenti za produženje životnog vijeka mobilnog i telefonskog uređaja
- sprejevi koji sadrže gorivo su zabranjeni
- sprejevi trebaju imati sustav za punjenje
- pakiranje treba sadržavati najmanje 80% recikliranog materijala

VI. UREDSKA I INFORMATIČKA OPREMA (IT OPREMA)

Ključni čimbenik utjecaja IT opreme na okoliš su energetska potrošnja i rezultirajuće emisije CO₂.

Osnovna mjerila za informatičku opremu (IT):

- Energy Star eko-oznaka za energetske učinkovitost (ili ispunjenje istovrijednih kriterija za druge eko-oznake na temelju dokazanih tehničkih specifikacija)
- Dizajn osobnih i prijenosnih računala treba uključiti brzi pristup memoriji i jednostavnu mogućnost nadogradnje memorije
- Pozadinsko osvjetljenje LCD zaslona ne smije sadržavati više od 3,5 mg žive po žaruljici
- Za sanaciju buke računala u skladu s ISO (ili istovrijednim) standardima ne smiju prelaziti 40 decibela (35 dB za prijenosna) u neoperativnom modu ili 45 decibela (40 dB za prijenosna) u aktivnom modu.
- Opće jamstvo na tri godine
- WEEE oznaka ili Oznaka za odvojeno sakupljanje otpada
- RoHS predstavlja potvrdu da je proizvod izrađen u skladu sa zahtjevima Direktive 2011/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o ograničenju uporabe određenih opasnih tvari u električnoj i elektroničkoj opremi (preinačeno) (Tekst značajan za EGP) (SL L 174, 1. 7. 2011.).

Dodatni bodovi : 50% pakiranja treba biti napravljeno od recikliranog materijala (u slučaju da reciklirani materijal nije dostupan, materijal mora biti biorazgradiv ili kompostan)

2.3. Predmeti nabave ZGH koji će uključivati osnovna mjerila ZeJN za period (2015.-2017.) i sveobuhvatna mjerila (2018.-2020.) posebno su naznačeni. Osim predmeta koji su navedeni, mjerila ZeJN trebaju se uvrstiti i u ostale predmete za koje ZGH, ovisno o tehničkim svojstvima i predmetu nabave, odluči da se provedu u skladu s mjerilima ZeJN. ZGH kao naručitelj može odrediti da se mjerila ZeJN mogu koristiti i u postupcima nabave na koje se ne primjenjuje Zakon o javnoj nabavi („bagatelna nabava“).

I. PAPIR ZA ISPIS I KOPIRANJE

- **UREDSKI MATERIJAL** – u sklopu uredskog materijala za koji se provodi postupak javne nabave trebaju se koristiti slijedeća mjerila:
 - **papir za uredske svrhe** (fotokopirni papir, papir za pisanje: blokovi, bilježnice) koristeći propisana mjerila ZeJN u dokumentaciju za nadmetanje mogu se uvrstiti slijedeća mjerila:
 - najmanje 50% recikliranog papira za uredske svrhe (fotokopirni papir, papir za pisanje: blokovi, bilježnice)
 - papir ne smije sadržavati elementarni klor (ECF)- navedeno se dokazuje odgovarajućim eko oznakama: Energy star, Der blaue Engel, Austrijskom eko –oznakom ili tehničkom dokumentacijom proizvođača s istovrijednim mjerilom
 - papir mora imati stupanj bjeline manji od 90

Sveobuhvatna mjerila (2018. – 2020.) za papir za uredske svrhe (reciklirani papir)

- 100% reciklirani papir za uredske svrhe, 65% materijala mora biti reciklirano od već korištenog materijala
- Papir ne smije sadržavati klor (TCF – Total Chlorine Free)
- Papir mora imati stupanj bjeline manji od 70

- **papir za ispis (održivo proizvedeni papir)**

- nova vlakna za proizvodnju drvenjače (pulpe) moraju doći iz izvora koji su u skladu sa svim zakonima RH, te iz održivo upravljanih šuma – kvaliteta se dokazuje s FSC (Forest Stewardship Council) i PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) certifikatima ili tehničkom dokumentacijom proizvođača s istovrijednim mjerilima
- papir ne smije sadržavati elementarni klor (ECF)- navedeno se dokazuje odgovarajućim eko oznakama: Energy star, Der blaue Engel, Austrijskom eko –oznakom ili tehničkom dokumentacijom proizvođača s istovrijednim mjerilom

Sveobuhvatna mjerila (2018. – 2020.) za papir za ispis (održivo proizvedeni papir)

- Papir ne smije sadržavati klor (TCF – Total Chlorine Free)

- **NAJAM FOTOKOPIRNIH STROJEVA**- u sklopu najma fotokopirnih strojeva u cijenu najma uključen je i papir za ispis. U dokumentaciju za nadmetanje mogu se uključiti mjerila za papir:

- **papir za uredske svrhe (fotokopirni papir)**

- najmanje 50% recikliranog papira za uredske svrhe (fotokopirni papir)
- papir ne smije sadržavati elementarni klor (ECF)- navedeno se dokazuje odgovarajućim eko oznakama: Energy star, Der blaue Engel, Austrijskom eko –oznakom ili tehničkom dokumentacijom proizvođača s istovrijednim mjerilom
- papir mora imati stupanj bjeline manji od 90

Sveobuhvatna mjerila (2018. – 2020.) za papir za uredske svrhe (reciklirani papir)

- 100% reciklirani papir za uredske svrhe, 65% materijala mora biti reciklirano od već korištenog materijala
- Papir ne smije sadržavati klor (TCF – Total Chlorine Free)
- Papir mora imati stupanj bjeline manji od 70

- **papir za ispis (održivo proizvedeni papir)**

- nova vlakna za proizvodnju drvenjače (pulpe) moraju doći iz izvora koji su u skladu sa svim zakonima RH, te iz održivo upravljanih šuma – kvaliteta se dokazuje s FSC (Forest Stewardship Council) i PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) certifikatima ili tehničkom dokumentacijom proizvođača s istovrijednim mjerilima
- papir ne smije sadržavati elementarni klor (ECF)- navedeno se dokazuje odgovarajućim eko oznakama: Energy star, Der blaue Engel, Austrijskom eko –oznakom ili tehničkom dokumentacijom proizvođača s istovrijednim mjerilom

Sveobuhvatna mjerila (2018. – 2020.) za papir za ispis (održivo proizvedeni papir)

- Papir ne smije sadržavati klor (TCF – Total Chlorine Free)

U dokumentaciji za nadmetanje za najam uređaja za fotokopiranje u tehničkoj specifikaciji može se tražiti:

- Eko-oznaka Energy Star za energetske učinkovitost ili ispunjenje istovrijednih kriterija na temelju druge eko-oznake ili tehničkih specifikacija

Navedeno se dokazuje odgovarajućim eko oznakama Energy Star, Der blaue Engel, The Nordic Swan, TCO Certified ili tehničkom dokumentacijom proizvođača s istovrijednim mjerilima.

- Uređaji za ispis s maksimalnom brzinom od 45 A4 stranica moraju imati automatsku dvostranu funkciju (Duplex). Svi uređaji s manjom brzinom moraju imati izbornu funkciju (uređaj za kopiranje) ili opcije (uređaj za ispis i kopiranje) za dvostrani ispis i/ili kopiranje.

Navedeno se dokazuje odgovarajućim eko oznakama Energy Star, The Nordic Swan, TCO Certified ili tehničkom dokumentacijom proizvođača s istovrijednim mjerilima.

Navedeno se dokazuje odgovarajućom eko oznakom Eco label, Der Blaue Engel, The Nordic Swan.

- **PAPIRNATE MAGNETSKE KARTICE** – u dokumentaciji za nadmetanje mogu se navesti mjerila da papir na kojima se izrađuju papirnat magnetske kartice mora biti održivo proizvedeni papir slijedećih mjerila koja ponuditelj treba dokazati u ponudi:
 - nova vlakna za proizvodnju drvenjače (pulpe) moraju doći iz izvora koji su u skladu sa svim zakonima RH, te iz održivo upravljanih šuma – kvaliteta se dokazuje s FSC (Forest Stewardship Council) i PEFC (Programme for the

Endorsement of Forest Certification) certifikatima ili tehničkom dokumentacija proizvođača s istovrijednim mjerilima

- papir ne smije sadržavati elementarni klor (ECF)- navedeno se dokazuje odgovarajućim eko oznakama: Energy star, Der blaue Engel, Austrijskom eko –oznakom ili tehničkom dokumentacijom proizvođača s istovrijednim mjerilom

Sveobuhvatna mjerila (2018. – 2020.) za papir za ispis (održivo proizvedeni papir)

- *Papir ne smije sadržavati klor (TCF – Total Chlorine Free)*

II. MOTORNA VOZILA

- **NAJAM OSOBNIH I DOSTAVNIH VOZILA PUTEM OPERATIVNOG LEASINGA** – u dokumentaciji za nadmetanje mogu se tražiti slijedeće tehničke specifikacije:

- Osobna vozila ne smiju prelaziti graničnu vrijednost emisija od 90g CO₂/km. Lagana transportna vozila ne smiju prelaziti vrijednost od 130g50 CO₂/km.

Navedeno se dokazuje tehničkom dokumentacijom proizvođača s podacima o ispuštenim CO₂ emisijama po kilometru.

- Za emisije ispušnih plinova, vozila moraju biti sukladna s Euro 6 standardima. Priručnik i upute za „eko-vožnju“ moraju biti isporučene s vozilom.

Navedeno se dokazuje Tehničkom dokumentacijom o emisijama ispušnih plinova i dostavljenim Priručnikom na pregled.

- Granične vrijednosti buke: Vozila za prijevoz putnika s najviše devet sjedala, zajedno s vozačem (M1), ne smiju prelaziti više od 68 decibela (dB).

Navedeno se dokazuje odgovarajućom eko –oznakom ili Tehničkom dokumentacijom o graničnim vrijednostima emisija buke.

Dodatni bodovi:

Korištenje alternativnih goriva. Tehničke specifikacije o vrsti goriva.

Vozila na alternativna goriva (električna energija, vodik, biogoriva, sintetička i parafinska goriva, prirodni plin (stlačeni i ukapljeni) i ukapljeni naftni plin) imaju prednost.

- **AUTOBUSI JAVNOG GRADSKOG PRIJEVOZA PUTEM OPERATIVNOG LEASINGA PO GRUPAMA** (prema prethodno provedenom postupku nabave):
 1. MINI AUTOBUSI NA POGON DIESELOM
 2. AUTOBUSI NA POGON STLAČENIM ZEMNIM PLINOM
 3. ZGLOBNI AUTOBUSI NA POGON DIESELOM
 4. KLASIČNI AUTOBUSI NA POGON DIESELOM

U dokumentaciji za nadmetanje u dijelu tehničkih specifikacija mogu se navesti slijedeća mjerila:

- Vozila moraju biti sukladna sa standardima Euro 6 po Uredbi (EU) br. 582/2011 od 25. svibnja 2011. o provedbi i izmjenama Uredbe (EZ) br. 595/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o emisijama iz teških gospodarskih vozila (Euro VI) i izmjenama priloga I. i III. Direktive 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 167, 25. 6. 2011.)

Navedeno se dokazuje Tehničkom dokumentacijom proizvođača za sva vozila koja će biti namijenjena za javni prijevoz s podacima o emisijama ispuštenih stakleničkih plinova s

evidentiranim Euro 6 standardom.

Dodatni bodovi:

- *Granične vrijednosti buke:*

Vozila za prijevoz putnika s više od devet sjedala zajedno s vozačem i s maksimalnom dopuštenom masom od 5t (M2 i M3) ne smiju prelaziti više od 70 dB za snagu motora manju od 250 kW i 73 dB za snagu motora veću od 250 kW

Navedeno se dokazuje Tehničkom dokumentacijom za sva vozila koja će biti namijenjena za javni prijevoz s podacima o emisijama buke.

- *Korištenje alternativnih goriva. Tehničke specifikacije o vrsti goriva.*

- **SPECIJALNA VOZILA ZA SAKUPljanJE OTPADA PUTEM OPRETIVNOG LEASINGA** (prema prethodno provedenom nadmetanju - specijalna vozila za sakupljanje otpada volumena 16 m³, max. ukupne mase 18 t, specijalnog vozila za prijevoz press kontejnera i rollo kontejnera zapremnine do 32m³, rollo kiper u tandemu s prikolicom, specijalna vozila za sakupljanje otpada volumena spremnika 33 m³, max. ukupne mase 26 t, specijalna vozila za sakupljanje otpada volumena spremnika 16 m³, s mogućnošću pranja posuda za otpada putem financijskog leasinga, specijalno vozilo - autopodizača za prijevoz i pražnjenje kontejnera i press kontejnera od 5-10 m³, specijalna vozila za sakupljanje otpada volumena spremnika 10 m³, max. ukupne mase 12 t)

- Vozila moraju biti sukladna s Euro 6 standardima po Uredbi (EZ) br. 82/2011

Navedeno se dokazuje tehničkom dokumentacija proizvođača za sva vozila koja će biti namijenjena za sakupljanje otpada s podacima o i emisijama spuštenih stakleničkih plinova s evidentiranim Euro 6 standardom.

Dodatni bodovi:

- *Granične vrijednosti buke:*

Za vozila N2 između 3,5 i 12 t te snage motora manje od 150 kW je granična vrijednost 72 dB, a za vozila N2 između 3,5 i 12 t te snage motora veće od 150 kW je granična vrijednost 74 dB.

Za vozila N3 veće mase od 12 t i manje snage motora od 250 kW je granična vrijednost 74 dB, a za vozila N3 veće mase od 12 t, a veće snage motora od 250 kW je granična vrijednost 76 dB

Navedeno se dokazuje Tehničkom dokumentacijom za sva vozila koja će biti namijenjena za sakupljanje s podacima o emisijama buke.

- *Korištenje alternativnih goriva. Tehničke specifikacije o vrsti goriva.*

III. ELEKTRIČNA ENERGIJA

- **ELEKTRIČANA ENERGIJA** – u dokumentaciji za nadmetanje trebaju se navesti slijedeće tehničke specifikacije:

- 50% električne energije iz obnovljivih izvora i/ili visokoučinkovite kogeneracije

Navedeno se dokazuje:

- Izvješće opskrbljivača prema krajnjem kupcu izrađenom prema Metodologiji utvrđivanja podrijetla električne energije³
- ili
- Potvrde o ukidanju jamstava podrijetla električne energije koje je opskrbljivač ishodio iz Registra jamstava podrijetla električne energije.

Dodatni bodovi:

- Udio električne energije iz obnovljivih izvora veći je od minimuma specificiranog dokumentacijom, proporcionalno tom udjelu
- Udio električne energije iz visokoučinkovite kogenerecije veći je od minimuma specificiranog dokumentacijom, proporcionalno tom udjelu
- Električne energije iz visokoučinkovite kogenerecije koja koristi obnovljive izvore energije, priznaju se dodatni bodovi s udjela električne energije iz obnovljivih izvora i s udjela električne energije iz visokoučinkovite kogenerecije

Svi navedeni udjeli dokazuju se:

- Izvješćem opskrbljivača prema krajnjem kupcu izrađenom prema Metodologiji utvrđivanja podrijetla električne energije⁴
- ili
- Potvrdom o ukidanju jamstava podrijetla električne energije koje je opskrbljivač ishodio iz Registra jamstava podrijetla električne energije

Sveobuhvatna mjerila (2018. – 2020.) za električnu energiju

Nabava 100% električne energije iz obnovljivih izvora

IV. USLUGE ČIŠĆENJA

- **PRIBOR I SREDSTVA ZA PRANJE, ČIŠĆENJE I OSTALA SREDSTVA ZA OPĆU HIGIJENU** – u dokumentaciju za nadmetanje potrebno je uvrstiti da se nabavljaju sredstva u kojima ne postoji ili je minimalna količina sredstava/ kemikalija opasnih za zdravlje i okoliš i da se proizvodi dostavljaju u recikliranom i/ili biorazgradivom pakiranju, s jasnim uputama za o doziranje sredstava i dr.
 - Materijali i tvari koje spadaju u R-kategorije Direktive 67/548/EEZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 1967. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na razvrstavanje, pakiranje i označivanje opasnih tvari (SL P 196, 27. 6. 1967.) i Direktive 1999/45/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 31. svibnja 1999. o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica u odnosu na razvrstavanje, pakiranje i označivanje opasnih pripravaka (SL L 200, 31. 5. 1999.), s promjenama smiju imati maksimalni udio od 0,01% u konačnom proizvodu:
 - R31 (EUH 031) (u kontaktu s kiselinom proizvodi otrovne plinove)
 - R40, 45, 49 (kancerogene tvari) (ili H351, H350, H350)
 - R46, 60, 61, 62, 63 (mogu uzrokovati impotenciju) (ili H340, H360, H361)
 - R50/53, 51/53 (otrovne za vodene organizme) (ili H410, H411)
 - R68 (mogu uzrokovati nepovratnu štetu) (ili H371)

³ Potvrdu o ukinutim jamstvima podrijetla električne energije izdaje HROTE d.o.o. prema Metodologiji utvrđivanja podrijetla električne energije, („Narodne novine“, broj 133/14.).

⁴ Potvrdu o ukinutim jamstvima podrijetla električne energije izdaje HROTE d.o.o. prema Metodologiji utvrđivanja podrijetla električne energije, („Narodne novine“, broj 133/14.).

- Materijali i tvari koje spadaju u R-kategorije (Direktiva 67/548/EEZ i Direktiva 1999/45/EZ s promjenama) smiju imati maksimalni udio od 0,1% u konačnom proizvodu:
 - R42, R43 (ili H334, H317) – ne vrijedi za deterdžente za perilice rublja i posuđa
 - Za sljedeće tvari vrijede sljedeće granične vrijednosti:
 - udio fosfora u sredstvima za čišćenje za sve svrhe do maksimalno 0,02 g po dozi, u sanitarnim sredstvima za čišćenje maksimalno 1%, a u sredstvima za čišćenje za prozore treba biti zabranjen
 - fosfati u deterdžentima za pranje posuđa do maksimalno 25 g po ciklusu pranja, a u deterdžentima za pranje rublja do maksimalno 10 g
 - sredstva za čišćenje ne smiju sadržavati pesticide, osim ako služe kao konzervansi
 - sredstva za čišćenje ne smiju sadržavati pesticide koji su označeni kao R50/53 (odnosno H410) ili R51/53 (odnosno H411) – ne vrijedi za deterdžente za pranje rublja i posuđa
 - konzervansi s R50 i R53 tvarima (odnosno H410) su zabranjeni, ne vrijedi za deterdžente za pranje rublja i posuđa

Navedeno se dokazuje odgovarajućim eko oznakama "EU Ecolabel", Der blaue Engel, Austrijskom eko –oznakom, Green Seal, The Nordic Swan, TCO Certified. U slučaju nepostojanja odgovarajućih eko-oznaka, potrebna je tehnička dokumentacija proizvođača s popisom svih tvari koje imaju veći udio od 0,01% navedenih R-kategorija u konačnom proizvodu. Dokumentacija treba sadržavati i listu pesticida koje sredstva sadrže (kategorije R50/53 ili R51/53), količinu fosfora i fosfata po ciklusu pranja.

- Uvjeti za pakiranje:
 - svi proizvodi moraju imati točne podatke o doziranju
 - sprejevi koji sadrže gorivo ne smiju se koristiti
 - primarno pakiranje mora biti lako rastavljivo i mora sadržavati 80% recikliranog papira

Navedeno se dokazuje potvrdom proizvođača.

- Dobavljač se mora ugovorno obvezati da će na svaki upit naručitelja moći dokazati da su svi dijelovi dostavljenih proizvoda sukladni s Uredbom (EZ) br. 648/2004 Europskog parlamenta i Vijeća o deterdžentima od 31. ožujka 2004. (Tekst značajan za EGP) (SL L 104, 31. 3. 2004.).

Navedeno se dokazuje potvrdom proizvođača.

- Ugovaratelj mora jamčiti da djelatnici imaju odgovarajuće znanje za preporučene doze te da se redovito obrazuju sukladno svim aktualnim zakonskim propisima.

Navedeno se dokazuje *Izjavom ponuditelja*.

- **DNEVNO I PERIODIČNO ČIŠĆENJE I PRANJE POSLOVNIH PROSTORA, OTVORENIH I ZATVORENIH PROSTORA SPORTSKIH OBJEKATA, JAVNIH GARAŽA I DEONIJA MOTORNH VOZILA-** u dokumentaciji za nadmetanje može se uvrstiti da se usluga čišćenja obavlja sredstvima u kojima ne postoji ili je minimalna količina sredstava/ kemikalija opasnih za

zdravlje i okoliš i da se proizvodi dostavljaju u recikliranom i/ili biorazgradivom pakiranju, s jasnim uputama o doziranju sredstava i dr.

- Materijali i tvari koje spadaju u R-kategorije Direktive 67/548/EEZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 1967. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na razvrstavanje, pakiranje i označivanje opasnih tvari (SL P 196, 27. 6. 1967.) i Direktive 1999/45/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 31. svibnja 1999. o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica u odnosu na razvrstavanje, pakiranje i označivanje opasnih pripravaka (SL L 200, 31. 5. 1999.), s promjenama smiju imati maksimalni udio od 0,01% u konačnom proizvodu:
 - R31 (EUH 031) (u kontaktu s kiselinom proizvodi otrovne plinove)
 - R40, 45, 49 (kancerogene tvari) (ili H351, H350, H350)
 - R46, 60, 61, 62, 63 (mogu uzrokovati impotenciju) (ili H340, H360, H361)
 - R50/53, 51/53 (otrovne za vodene organizme) (ili H410, H411)
 - R68 (mogu uzrokovati nepovratnu štetu) (ili H371)
- Materijali i tvari koje spadaju u R-kategorije (Direktiva 67/548/EEZ i Direktiva 1999/45/EZ s promjenama) smiju imati maksimalni udio od 0,1% u konačnom proizvodu:
 - R42, R43 (ili H334, H317) – ne vrijedi za deterdžente za perilice rublja i posuđa
 - Za sljedeće tvari vrijede sljedeće granične vrijednosti:
 - udio fosfora u sredstvima za čišćenje za sve svrhe do maksimalno 0,02 g po dozi, u sanitarnim sredstvima za čišćenje maksimalno 1%, a u sredstvima za čišćenje za prozore treba biti zabranjen
 - fosfati u deterdžentima za pranje posuđa do maksimalno 25 g po ciklusu pranja, a u deterdžentima za pranje rublja do maksimalno 10 g
 - sredstva za čišćenje ne smiju sadržavati pesticide, osim ako služe kao konzervansi
 - sredstva za čišćenje ne smiju sadržavati pesticide koji su označeni kao R50/53 (odnosno H410) ili R51/53 (odnosno H411) – ne vrijedi za deterdžente za pranje rublja i posuđa
 - konzervansi s R50 i R53 tvarima (odnosno H410) su zabranjeni ne vrijedi za deterdžente za pranje rublja i posuđa

Navedeno se dokazuje odgovarajućim eko oznakama "EU Ecolabel", Der blaue Engel, Austrijskom eko –oznakom, Green Seal, The Nordic Swan, TCO Certified. U slučaju nepostojanja odgovarajućih eko-oznaka, potrebna je tehnička dokumentacija proizvođača s popisom svih tvari koje imaju veći udio od 0,01% navedenih R-kategorija u konačnom proizvodu. Dokumentacija treba sadržavati i listu pesticida koje sredstva sadrže (kategorije R50/53 ili R51/53), količinu fosfora i fosfata po ciklusu pranja.

- Uvjeti za pakiranje:
 - svi proizvodi moraju imati točne podatke o doziranju
 - sprejevi koji sadrže gorivo ne smiju se koristiti
 - primarno pakiranje mora biti lako rastavljivo i mora sadržavati 80% recikliranog papira

Navedeno se dokazuje potvrdom proizvođača.

- Dobavljač se mora ugovorno obvezati da će na svaki upit naručitelja moći dokazati da su svi dijelovi dostavljenih proizvoda sukladni s Uredbom (EZ) br. 648/2004 Europskog parlamenta i Vijeća o deterdžentima od 31. ožujka 2004. (Tekst značajan za EGP) (SL L 104, 31. 3. 2004.).

Navedeno se dokazuje potvrdom proizvođača.

- Ugovaratelj mora jamčiti da djelatnici imaju odgovarajuće znanje za preporučene doze te da se redovito obrazuju sukladno svim aktualnim zakonskim propisima.

Navedeno se dokazuje *Izjavom ponuditelja*.

V. TELEKOMUNIKACIJSKE USLUGE I USLUGE MOBILNE TELEFONIJE ZAJEDNO S UREĐAJIMA

- **USLUGE U POKRETNJOJ KOMUNIKACIJSKOJ MREŽI** – u dokumentaciji za nadmetanje navesti slijedeće tehničke specifikacije:

- Mobilni uređaji koji ne sadržavaju materijale visoko rizične za zdravlje:
 - R40, 45, 48 (kancerogene tvari) (ili H351, H350, H372i)
 - R60 (mogu uzrokovati impotenciju) (ili H360F)
 - R50/53 (otrovni za vodene organizme) (ili H400, H410)
 - R61 (mogu uzrokovati štetu nerođenom djetetu) (ili H360D)

Navedeno se dokazuje odgovarajućim eko oznakama "EU Ecolabel", Der blaue Engel, Austrijskom eko –oznakom, Green Seal, The Nordic Swan, ili tehničkom dokumentacijom proizvođača s istovrijednim mjerilom.

- Punjači za mobilne uređaje moraju biti:
 - energetski učinkoviti (između 0,3 W i 8 W nazivne snage za vrijeme punjenja te imati maksimalni stand-by gubitak od 0,25 W)

Navedeno se dokazuje odgovarajućom eko oznakom: Energy Star ili pregledom priručnika.

- Jamstvo na *uređaje* od tri godine⁵

Navedeno se dokazuje odgovarajućim eko oznakama "EU Ecolabel", Der blaue Engel, The Nordic Swan.

- Obvezni priručnik za mobilne uređaje mora sadržavati upute o energetske uštedama pri korištenju mobilnih uređaja.
- Pakiranje mora biti od recikliranog materijala.

- **ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJSKE USLUGE U NEPOKRETNJOJ MREŽI** - u dokumentaciji za nadmetanje navesti slijedeće tehničke specifikacije:

- Telefonski uređaji koji ne sadržavaju materijale visoko rizične za zdravlje:
 - R40, 45, 48 (kancerogene tvari) (ili H351, H350, H372i)
 - R60 (mogu uzrokovati impotenciju) (ili H360F)
 - R50/53 (otrovni za vodene organizme) (ili H400, H410)
 - R61 (mogu uzrokovati štetu nerođenom djetetu) (ili H360D)

⁵ Obratiti pozornost jer pojedine eko-oznake koje se mogu tražiti u dokumentaciji ne ispunjavaju uvjet jamstva od 3 godine, npr. u konkretnom slučaju Austrijska eko –oznakom Green Seal.

Navedeno se dokazuje odgovarajućim eko oznakama "EU Ecolabel", Der blaue Engel, Austrijskom eko –oznakom, Green Seal, The Nordic Swan, ili tehničkom dokumentacijom proizvođača s istovrijednim mjerilom.

- Pakiranje mora biti od recikliranog materijala.

VI. UREDSKA I INFORMATIČKA OPREMA (IT OPREMA)

- **INFORMATIČKA I UREDSKA OPREMA (IT OPREMA)** – ključni čimbenik utjecaja IT opreme na okoliš su energetska potrošnja CO₂

U dokumentaciji za nadmetanje za nabavu osobnih i prijenosnih računala, računalnih zaslona u tehničkoj specifikaciji može se navesti slijedeće:

- Eko-oznaka Energy Star za energetske učinkovitost ili ispunjenje istovrijednih kriterija na temelju druge eko-oznake ili tehničke specifikacije

Navedeno se dokazuje odgovarajućom eko oznakom Energy star, Der blaue Engel, TCO Certified ili tehničkom dokumentacijom proizvođača s istovrijednim mjerilom.

- Dizajn osobnih i prijenosnih računala mora uključiti brzi pristup memoriji i jednostavnu mogućnost nadogradnje memorije

Navedeno se dokazuje sa odgovarajućim eko oznakama Ecolabel, Der blaue Engel, TCO Certified ili tehničkom dokumentacijom proizvođača s istovrijednim mjerilom.

- WEEE oznaka ili Oznaka za označavanje odvojenog skupljanja EE otpada RoHS predstavlja potvrdu da je proizvod izrađen u skladu sa zahtjevima Direktive 011/65/EU o ograničavanju uporabe određenih opasnih tvari u električnoj i elektroničkoj opremi.

Navedeno se dokazuje WEE oznakom, RoHS certifikatom.

- Opće jamstvo na uređaje je 3 godine.

Navedeno se dokazuje odgovarajućom eko oznakom Eco label, Der Blaue Engel.

Dodatni bodovi:

50% pakiranja mora biti napravljeno od recikliranog materijala (u slučaju da reciklirani materijal nije dostupan, materijal mora biti biorazgradiv ili kompostan)

Sveobuhvatna mjerila (2018. – 2020.) za informatičku opremu

- Osvijetljenost LCD zaslona ne smije sadržavati živu
- Računala ne smiju prelaziti 35 decibela (30 dB za prijenosna računala) u ne operativnom modu ili 40 decibela (35 dB za prijenosna) u aktivnom modu.
- Opće jamstvo na uređaje je 5 godine.
- Plastični dijelovi teži od 25 g ne sadržavaju protupožarne tvari koje su označene kao rizične u Uredbi (EZ) br. 1272/2008: R45 (kancerogena tvar), R46 (može uzrokovati nasljedne genetske bolesti), R47 (može uzrokovati impotenciju), R61 (može imati negativne posljedice za nerođeno dijete).
- *Dodatni bodovi: 80% pakiranja mora biti napravljeno od recikliranog materijala (u slučaju da reciklirani materijal nije dostupan, materijal mora biti 75% biorazgradiv ili kompostan).*

U dokumentaciji za nadmetanje UREĐAJA ZA ISPIS I FOTOKOPIRANJE u tehničkoj specifikaciji mogu se tražiti sljedeća mjerila:

- Eko-oznaka Energy Star za energetska učinkovitost ili ispunjenje istovrijednih kriterija na temelju druge eko-oznake ili tehničkih specifikacija

Navedeno se dokazuje odgovarajućim eko oznakama Energy Star, Der blaue Engel, The Nordic Swan, TCO Certified ili tehničkom dokumentacijom proizvođača s istovrijednim mjerilima.

- Uređaji za ispis s maksimalnom brzinom od 45 A4 stranica moraju imati automatsku dvostranu funkciju (Duplex). Svi uređaji s manjom brzinom moraju imati izbornu funkciju (uređaj za kopiranje) ili opcije (uređaj za ispis i kopiranje) za dvostrani ispis i/ili kopiranje.

Navedeno se dokazuje odgovarajućim eko oznakama Energy Star, The Nordic Swan, TCO Certified ili tehničkom dokumentacijom proizvođača s istovrijednim mjerilima.

- Opće jamstvo na *uređaje* je 3 godine.

Navedeno se dokazuje odgovarajućom eko oznakom Eco label, Der Blaue Engel, The Nordic Swan.

3) TROŠKOVI ZELENE JAVNE NABAVE

Je li održiva nabava skupa? Pogrešno je, ali i vrlo često shvaćanje da je održiva (ili „zelena“) nabava cijenom previsoka te da koristi ne opravdavaju uloženo vrijeme i trud.

U mnogim slučajevima početna cijena može biti viša, ali to svakako nije uvijek slučaj, naročito ako se u obzir uzmu svi troškovi proizvoda ili usluge tijekom njihovog životnog vijeka (nabavna cijena, troškovi uporabe, održavanja i zbrinjavanja) - **cjeloživotni trošak**. Takav način promatranja otkrit će da je u mnogim slučajevima istina upravo suprotna - mogu se ostvariti znatne uštede i to bez uzimanja u obzir još širih troškova koji nastaju zbog uništavanja okoliša i društvenih problema.

Nadalje, potrebno je usvojiti velik broj drugih pristupa/ strategija kojima će se postići dodatne uštede:

- Minimiziranje potrebe za kupovinom – izbjegavanje kupovine najizravniji je način za smanjivanje troškova nabave i smanjenje negativnih utjecaja na okoliš.
- Centralizacija nabave – zajedničke aktivnosti nabave za nekoliko naručitelja povećavaju kupovnu moć, čime se postižu znatne uštede, a ujedno je to i djelotvoran način za uvođenje održive nabave u nove organizacije.
- Postavljanje cjenovnih granica—u slučaju (mogućeg) povećanja troškova, potrebno je koristiti okolišne i društvene kriterije kao kriterije za ocjenu ponuda i dodjelu ugovora, a ne kao tehničke specifikacije (minimalne standarde).

Odgovarajućim ponderiranjem tih kriterija kontrolirat će se porast cijena.

Važno je napomenuti da se proizvod/ robu/ uslugu ne promatra izolirano- jer ako se cijena neke robe ili usluge poveća, porast troška može se izbalansirati uštedom na nekom drugom proizvodu/ robi/ usluzi.

4) KRITERIJI ZA ODABIR PONUDE

ZGH kao naručitelj primjenjujući mjerila ZeJN koristi kriterije za odabir ponude u postupcima: najniža cijena ili ekonomski najpovoljnija ponuda.

Ako se koristi kriterij najniže cijene, uvijek treba osigurati uključivanje okolišnih kriterija u tehničku specifikaciju nadmetanja.

Ukoliko je odabrana opcija ekonomski najpovoljnije ponude, uz cijenu moguće je koristiti i druge kriterije na koje se može primijeniti zelena nabava:

1. Kvaliteta
2. Tehničke karakteristike i dostignuća
3. Estetske, funkcionalne i ekološke osobine.

Cilj kod ekonomski najpovoljnije ponude je odabrati najbolju ponudu, od najsposobnijeg ponuditelja. Sukladno navedenom ZGH treba prilagoditi tehničku dokumentaciju na način da pri izradi iste koristi mjerila ZeJN koja su propisana za proizvode, npr. iz programa EU Ecolabel ili Prijatelj okoliša. Nije dozvoljeno zahtijevati da proizvodi ili usluge imaju određenu eko oznaku. (Primjer: Može se navesti da želimo nabaviti “energetski efikasna računala“, ali ne i da želimo nabaviti računala s oznakom Energy Star, jer, zahtijevajući specifični certifikat, ne daje se jednak tretman svim ponuditeljima.).

Dakle, tehničkom dokumentacijom treba propisati mjerila koja trebaju zadovoljiti ponuđena roba ili usluga i samo ponuditelj koji dostavi ponudu koja udovoljava propisanom može biti odabran.

Ukoliko ponuditeljev proizvod ili usluga ima eko-oznaku (Prijatelj okoliša ili EU Ecolabel), isto može dokazati dostavljanjem Odluke ministra (zaštite okoliša i prirode) o dodjeli znaka Prijatelj okoliša robi ili usluzi, odnosno Potvrde Ministarstva o korištenju logotipa EU Ecolabel na svojim proizvodima i uslugama.

Ukoliko je dostavljena ponuda ponuditelja koji ima sjedište izvan RH, u jednoj od država članica EU, isti može dostaviti Potvrdu nadležnog upravnog tijela države članice (Ministarstva ili Agencije) o korištenju logotipa EU Ecolabel na svojim proizvodima i uslugama. Popis nadležnih institucija nalazi se na stranici: <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/competent-bodies.html>.

5) OKVIR I NAČIN PRIMJENE ZELENE JAVNE NABAVE

Politika zelene javne nabave za što veću učinkovitost trebala bi:

- sadržavati jasne ciljeve, prioritetne sektore i vremenske rokove
- navesti područje primjene obuhvaćenih aktivnosti nabave (tj. obuhvaća li cijelu ZGH- grupu- sve Podružnice i ovisna društva ili samo pojedine dijelove; koje skupine proizvoda i usluga obuhvaća)
- sadržavati opće odgovornosti za provedbu politike
- sadržavati mehanizam odgovarajućeg praćenja rezultata.

Primjena zelene javne nabave prvo zahtjeva planiranje:

- određivanje područja primjene zelene javne nabave u organizaciji,
- određivanje prioriteta i ciljeva aktivnosti,
- organiziranje odgovarajućeg osposobljavanja zaposlenika
- praćenje rezultata.

Svi navedeni elementi predstavljaju dio politike zelene javne nabave.

PLANIRANJE ZELENE JAVNE NABAVE- Za realnost i uvjerljivost planiranog postupka javne nabave, a poslije i za njegovu uspješnost, obveza je ZGH kao naručitelja da procijenjenu vrijednost nabave roba i usluga izradi u suglasju s najboljom praksom, čime se direktno utječe na učinkovito, namjensko planiranje veličine i dinamike (javnih) financijskih resursa.

Potvrda dobrog planiranja, odnosno vrijednost nabave ostvaruje se odgovarajućim postupkom u procesu javne nabave, odnosno rezultatom nabave. Procijenjena vrijednost nabave mora proizlaziti iz opisa predmeta nabave, opsega usluga i s tim u vezi iz procijenjene količine rada.

U slučaju posebno složenih zahtjeva može se zatražiti savjet specijaliziranih savjetnika/ stručnjaka.

Kada odredimo politiku, odnosno način postupanja, treba uspostaviti određeni oblik operativnog plana provedbe kojim se određuju posebni zadaci, odgovornosti i vremenski raspored. Informacije o politici i planu provedbe trebalo bi priopćiti u što većem opsegu, posebno zaposlenicima kojih se najviše tiču.

Određivanje prioriteta

Pri uvođenju zelene javne nabave u praksu javne nabave, potreban je postupan pristup. Jedan od pristupa treba biti odabir manjih niza skupina proizvoda i usluga na koje se treba najprije usredotočiti.

Pilot-aktivnosti unutar pojedinih podružnica/TD koji su najviše otvoreni za sudjelovanje mogu pomoći u prikazivanju uspješne provedbe i osiguravanju prihvaćanja ZeJN.

Pri odlučivanju kojim proizvodima i uslugama dati prednost, treba imati na umu tri glavna čimbenika:

- **utjecaj na okoliš** – odabrati one proizvode (npr. vozni park) ili usluge (npr. usluge čišćenja) koji tijekom svojeg životnog ciklusa imaju veliki utjecaj na okoliš;
- **proračunska važnost** – usmjeriti napore na područja sa značajnom potrošnjom unutar Društva;
- **moгуćnost utjecaja na tržište** – usredotočiti se na područja gdje postoji najveća mogućnost utjecaja na tržište. Razlog za to može biti veličina ili vidljivost ugovora, ili vrijednost koju dobavljači pridaju klijentima.

Pri konačnom odabiru sektora treba razmotriti brojne druge čimbenike:

- **politički prioriteti**: postoje li posebni lokalni prioriteti povezani s okolišem, kao što su kakvoća zraka u gradu, potrošnja energije/vode, gospodarenje otpadom ili prilagodba klimatskim promjenama, na koje se možemo nadovezati;
- **tržišna dostupnost alternativnih rješenja koja su povoljnija za okoliš**: analiza tržišta može biti korisna pri utvrđivanju dostupnosti odgovarajućih alternativa koje nude manji utjecaj na okoliš;
- **razmatranje troškova**: jesu li alternative koje su povoljnije za okoliš troškovno neutralne ili će utjecati na naš plan poslovanja? Pri procjeni „troška“ trebalo bi uzeti u obzir sve troškove tijekom životnog ciklusa: nabavnu cijenu, troškove korištenja (npr. potrošnja vode i električne energije, održavanje) i troškove zbrinjavanja;
- **raspoloživost kriterija**: za mnoge skupine proizvoda i usluga razvijeni su kriteriji zelene nabave koje možemo unijeti izravno u dokumentaciju za nadmetanje, bez potrebe za detaljnim istraživanjem značajki ekološke učinkovitosti i analize tržišta,
- **vidljivost**: u kojoj će mjeri naše djelatnosti povezane sa zelenom javnom nabavom biti vidljive javnosti, tržištu, drugim javnim naručiteljima i našim zaposlenicima? Hoće li oni primijetiti da se zalažemo za poboljšanje ekološke učinkovitosti? Velike promjene poput vrste vozila koje koristi neka služba ili prelazak na organski uzgojenu hranu u restoranima/kantini mogle bi pomoći većoj osviještenosti o našoj politici zelene javne nabave i poboljšanju ugleda našeg Društva;
- **praktični aspekti**: postoje li neki važni ugovori koje treba produljiti ili dugoročni ugovori za pojedine skupne proizvoda/usluga? Koliko je vremena i financijskih sredstava raspoloživo za primjenu? Postoje li neke posebne skupine proizvoda/usluga kod kojih je već prisutno neko stručno znanje o okolišu?

Određivanje ciljeva zelene javne nabave

Ciljevi mogu uključivati sljedeće:

1. *ukupni ciljevi javne nabave* – npr. do 2018. bi 75 % javne nabave (po vrijednosti i po broju javnih nadmetanja) trebalo uključivati kriterije zelene javne nabave. Ciljevi na regionalnoj i lokalnoj razini mogu biti različiti;
2. *ciljevi u vezi s određenim proizvodom/uslugom* – npr. do 2017. bi 50 % obroka posluženih u restoranima/kantinama trebalo biti iz organskog uzgoja ili bi se do 2018. kod svih usluga čišćenja trebali koristiti proizvodi koji ispunjavaju kriterije znaka EU-a za okoliš;
3. *operativni ciljevi* – npr. svi zaposlenici u javnoj nabavi do 2018. bi trebali proći osposobljavanje za zelenu javnu nabavu, odnosno na intranetu ZGH-a svim zaposlenima će biti dostupne upute o zelenoj javnoj nabavi.

6) ISKUSTVA SA ZELENOM NABAVOM U PROVEDENIM POSTUPCIMA JAVNE NABAVE U ZAGREBAČKOM HOLDINGU d.o.o.

ZGH je prethodnih godina provodio nabavu uvažavajući kriterije zelene javne nabave i to primjerice kod nabave:

RBR	GRUPA	GODINA	PREDMET NABAVE	EVIDENCIJSKI BROJ	KRITERIJ
I.	MOTORNA VOZILA	2008	AUTOBUSI JAVNOG GRADSKOG PRIJEVOZA PUTEM OPERATIVNOG LEASINGA PO GRUPAMA: grupa 1. MINI AUTOBUSI NA POGON DIESELOM grupa 2. AUTOBUSI NA POGON STLAČENIM ZEMNIM PLINOM (bez euro IV) grupa 3. ZGLOBNI AUTOBUSI NA POGON DIESELOM grupa 4. KLASIČNI AUTOBUSI NA POGON DIESELOM	EV-RO-197/08	* kao kriterij u tehničkoj specifikaciji tražen je Euro IV standard, a autobusima koji su na dizelski pogon omogućuje korištenje dizelskog goriva sa udjelom bio dizela
		2013	KOMBI VOZILA ZA PRIJEVOZ DJECE S POTEŠKOĆAMA U RAZVOJU I OSOBA S INVALIDITETOM	2013-266	* kao mjerilo u tehničkoj specifikaciji tražen je Euro V standard
		2014	NISKOPODNI MINI AUTOBUSI S PRIRODNIM PLINOM KAO POGONSKIM GORIVOM PUTEM FINANCIJSKOG LEASINGA	2014-2165	* kao mjerilo ZeJN traženo je EURO VI, pogon prirodni plin
			SPECIJALNO VOZILO ZA PRIJEVOZ PRESS KONTEJNERA I ROLLO KONTEJNERA ZAPREMINE DO 32m³, ROLLO KIPER U TANDEMU S PRIKOLICOM PUTEM FINANCIJSKOG LEASINGA	2014-2184	* kao mjerilo ZeJN u tehničkoj specifikaciji je traženo EURO IV i korištenje bio dizela u dizelskom gorivu min 5%
			ELEKTROVOZILA ZA PRIJEVOZ POKOJNIKA I GRAĐANA	2014-2163	* mjerila u tehničkoj specifikaciji: napon instalacije: 48V, snaga elektromotora 4-6 kW, tip pogonskog sustava: izmjenični AC, kapacitet baterija: min 250 Ah

II.	PAPIR ZA ISPIS I KOPIRANJE	2015	UREDSKI MATERIJAL	Z-2015-2	* u dokumentaciji za nadmetanje tražen je kao mjerilo ZeJN, FSC certifikat Vijeća za nadzor šuma (Forest Stewardship Council) izdanog od akreditirane organizacije od strane FSC centrale na ime proizvođača papira za kopiranje * navedenim certifikatom ponuditelj dokazuje da fotokopirni papir potječe iz legitimnih i održivo dobivenih izvora, odnosno da je isti podrijetla iz održivo upravljanih šuma, uvažavajući pri tome ekološki prihvatljiva načela
III.	INFORMATIČKA OPREMA	2015	ICT KOMPONENTE	2015-2278	* definiran je najjači standard koji je tada vrijedio „active PFC 90% efficient, ENERGY STAR, EPEAT® Gold“ * u natječaju koji se priprema za 2016. godinu dat ćemo smjernice za zadržavanje definicije eko-oznaka Energy Star u tehničkoj specifikaciji

7) MONITORING OSTVARENJA CILJEVA

Kako bi se dobio uvid u stanje primjene mjerila zelene javne nabave i napredak u dosezanju cilja od 50% provedenih postupka prema mjerilima ZeJN-e u ukupnom broju postupaka javne nabave, potrebno je provoditi analizu provedbe Smjernica ZeJN.

Pokazatelj1 odnosi se na **udio novčane vrijednosti sklopljenih ugovora zelene javne nabave u ukupnoj vrijednosti** svih sklopljenih ugovora javne nabave. Prilikom izračuna ovoga pokazatelja razlikuju se ugovori sklopljeni korištenjem osnovnih i sveobuhvatnih mjerila.

Pokazatelj 1= vrijednost ugovora prema mjerilima ZeJN

ukupna vrijednost (analiziranih) ugovora

Za iskazivanje udjela osnovnih i sveobuhvatnih mjerila koristi se malo modificirani pokazatelj.

Pokazatelj 1.1.= vrijednost ugovora prema osnovnim mjerilima ZeJN

ukupna vrijednost (analiziranih) ugovora

Pokazatelj 1.2.= vrijednost ugovora prema sveobuhvatnim mjerilima ZeJN

ukupna vrijednost (analiziranih) ugovora

Pokazatelj 2 odnosi se na **udio broja ugovora zelene javne nabave u ukupnom broju** svih sklopljenih ugovora javne nabave.

Pokazatelj 2= broj ugovora prema mjerilima ZeJN

ukupan broj (analiziranih) ugovora

Za iskazivanje udjela osnovnih i sveobuhvatnih mjerila koristi se modificirani pokazatelj.

Pokazatelj 2.1.= broj ugovora prema osnovnim mjerilima ZeJN

ukupan broj (analiziranih) ugovora

Pokazatelj 2.2.= broj ugovora prema sveobuhvatnim mjerilima ZeJN

ukupan broj (analiziranih) ugovora

8) DODATAK - EKO OZNAKE I RAZREDI ENERGETSKE EFIKASNOSTI

Eko-oznake i Izjave o okolišu daju informacije o proizvodu ili usluzi u smislu njegovog cjelokupnog, kao i specifičnog aspekta na okoliš. Prilikom nabave proizvoda ili usluga mogu se koristiti i uzeti u obzir navedeno.

Proizvođač ili pružatelj usluge se nada da će eko-oznaka ili izjava o okolišu imati utjecaj na odluku o kupnji u korist njegovog proizvoda ili usluge. Više informacija o eko-oznakama mogu se naći na stranici Ministarstva zaštite okoliša i prirode <http://www.mzoip.hr/hr/okolis/eko-oznake.html>

Energetska učinkovitost je osnovno okolišno mjerilo za prioritetne skupine uredske i informatičke opreme i telekomunikacijskih usluga i usluga mobilne telefonije, koje uključuju i eko-oznaku Energy Star kao jednu od potencijalnih dokaza za zadovoljenje osnovnog okolišnog mjerila energetske učinkovitosti. Uz spomenute prioritetne skupine, energetska učinkovitost je osnovno okolišno mjerilo za uređaje, gdje su energetske razredi dokaz energetske učinkovitosti. Više o energetske učinkovitosti navedeno je u Dodatku 4. Nacionalnog akcijskog plana koji se može preuzeti na internetskoj stranici Ministarstva zaštite okoliša i prirode www.mzoip.hr/hr/klima/odrziva-proizvodnja-i-potrosnja.html

9) **KORIŠTENI MATERIJALI:**

- *Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020. godine*, Izdavač: Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, 2015. g.
- *Procura+ Priručnik, Vodič za isplativu održivu javnu nabavu*, drugo izdanje, Nakladnik: Program Ujedinjenih naroda za razvoj u Hrvatskoj (UNDP), projekt „Poticanje energetske efikasnosti u Hrvatskoj“, Urednik: Vesna Bukarica, 2012. g.
- *Zakon o javnoj nabavi* (NN br. 90/11, 83/13, 143/13 i 13/14 Odluka USRH)
- KUPUJTE ZELENO- Priručnik o zelenoj javnoj nabavi- drugo izdanje, Europska komisija, rujan 2011. godine